

ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าไม่ปลอดภัย ต้องรับผิดชอบอย่างไร

เที่ยงธรรม พลโลก¹

ตามข้อมูลรายงานสถานการณ์ SMEs ประจำปี 2553 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) พบว่า มีจำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการผลิตจำนวนถึง 545,098 ราย และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในภาคการผลิตในปี 2553 มีมูลค่ารวมเท่ากับ 3,599,273.0 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเมื่อพิจารณามูลค่า GDP ตามขนาดวิสาหกิจ พบว่า มูลค่า GDP ในภาคการผลิต เกิดจากวิสาหกิจขนาดใหญ่และอื่นๆ 2,388,023.1 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 66.3 ขณะที่มูลค่าที่เกิดจาก SMEs เท่ากับ 1,211,249.0 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 33.7 โดยเป็นมูลค่าที่เกิดจากวิสาหกิจขนาดย่อม (SE) เท่ากับ 490,346.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.7 และ วิสาหกิจขนาดกลาง (ME) เท่ากับ 720,903.1 ล้านบาท หรือสัดส่วนร้อยละ 20.0

ตัวเลขที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ประกอบการ SMEs ภาคการผลิตที่สูงขึ้น หมายถึงประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตสินค้าที่สำคัญ และในปัจจุบันไม่ว่าจะผลิตภายในประเทศหรือนำเข้า มีกระบวนการการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น หากผู้ประกอบการภาคการผลิตต้องการที่จะรักษาชื่อเสียง การตลาดและกลุ่มลูกค้า และพัฒนาการสินค้าให้ดียิ่งขึ้นก็จำเป็นต้องใส่ใจในการรักษามาตรฐานหรือคุณภาพสินค้า (Product Quality) เพราะหากผู้ประกอบการขาดการดูแลคุณภาพ ผลิตสินค้าไม่ได้คุณภาพกลายเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคได้เมื่อนำไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้ เช่น ผลิตเครื่องสำอางไม่ได้มาตรฐานมีสารที่เป็นอันตราย หากแล้วเกิดเป็นอันตรายบริเวณผิวหนัง หรือผลิตขนมคบเคี้ยวไม่ได้คุณภาพทานแล้วเกิดอาการท้องเสียอย่างรุนแรง แม้กระทั่งน้ำไก่ที่ตายแล้วนำมาผลิตเป็นกุนเชียงหรือลูกชิ้นแล้วนำออกจำหน่าย ซึ่งมีสารที่เป็นอันตรายต่อร่างกายเมื่อทานเข้าไป การกระทำที่กล่าวมาถือเป็นความผิดต่อผู้บริโภคสินค้าโดยตรง ในอดีตผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายมีสิทธิฟ้องร้องเป็นคดีละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยตรง แต่ก็มีคามยุ่งยากในการพิสูจน์เจตนาของผู้ผลิตสินค้าพอสมควรว่าได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ แต่ในปัจจุบัน ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551 เป็นต้นไป เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคสินค้าที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าที่อันตรายเหล่านั้น

¹ นิติศาสตรมหาบัณฑิต,เนติบัณฑิตสภาไทย

กฎหมายฉบับนี้มีความน่าสนใจต่อผู้ประกอบการ SMEs ภาคการผลิต ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตเอง หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ และผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า จะต้องร่วมรับผิดชอบผู้เสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย (product liability) และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายจะเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม ตามมาตรา 5 และผู้ได้รับความเสียหายพิสูจน์เพียงว่าได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการและการใช้หรือเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นปกติธรรมดา แต่ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากผู้ประกอบการใด ตามมาตรา 6 เพราะผู้ประกอบการทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น และถึงแม้ว่าจะมีข้อตกลงระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการที่ได้ทำไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดความเสียหายและประกาศหรือคำแจ้งความของผู้ประกอบการเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการก็ตาม ก็ไม่สามารถนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบได้ตามหลักมาตรา 9

อย่างไรก็ดีไม่ได้แปลว่าผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบทุกกรณีเสมอไป โดยไม่มีข้อต่อสู้แก้ตัวใดๆ และผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบไปเสียทุกกรณีไม่ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดข้อแก้ตัวของผู้ประกอบการที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายไว้ในมาตรา 7 หากพิสูจน์ว่า สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าไม่ปลอดภัย หรือความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว

และในมาตรา 8 ผู้ผลิตตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิตไม่ต้องรับผิดชอบหากพิสูจน์ได้ว่าความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบของผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือจากการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิตทั้งผู้ผลิตไม่ได้คาดเห็นและไม่ควรจะได้คาดเห็นถึงความไม่ปลอดภัย

และถ้าเป็นผู้ผลิตส่วนประกอบของสินค้าไม่ต้องรับผิดชอบหากพิสูจน์ได้ว่า ความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบหรือการประกอบหรือการกำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าของผู้ผลิตสินค้านั้น

กล่าวโดยรวมแล้วพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มุ่งที่จะคุ้มครองผู้บริโภคสินค้าที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่ก็ยังได้กำหนดข้อพิสูจน์ของผู้ประกอบการที่จะนำมาอ้างเพื่อจะไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่ว่าจะเป็นอย่างไร แม้จะมีกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ ผู้ประกอบการจะต้องหันมาใส่ใจกับกระบวนการการผลิตสินค้า วัตถุดิบที่นำมาผลิตเป็นสินค้ามากขึ้น เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคมากขึ้น เมื่อสินค้ามีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีความปลอดภัย สินค้าเหล่านั้นก็จะเป็นที่ยอมรับในสังคมการบริโภคสินค้าเหล่านั้น ส่งผลถึงยอดจำหน่ายสินค้าและผลกำไรที่ดียิ่งขึ้นได้ ในทางตรงกันข้ามหากมีการผลิตสินค้าที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคแล้ว ไม่เพียงแต่การถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย แต่อาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของสินค้าและผู้ประกอบการได้เหมือนกัน

